

**Budapesti Műszaki Szakképzési Centrum
Bolyai János Műszaki Technikum és Kollégium**

1134 Budapest, Váci út 21

OM azonosító:

203058

BOLYAI KOLLÉGIUM

1134 Budapest, Angyalföldi út 2.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

(kivonat)

2023-24.(138.) tanév

Hatályos: 2023. szeptember 1-től

Jóváhagyta: Király László igazgató

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	
1. A kollégium bemutatása	5
II. Helyzetfeltárás- és értékelés	6
1. Tanulói összetétel	6
2. A tárgyi és személyi feltételek	6
3. A kollégium nevelőtestülete	7
4. A pedagógiai munka hatékonysága	8
5. A kollégiumi közösségek jogérvényesítési rendszere	9
6. Külső kapcsolatok	10
III. A kollégium nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései	11
1. A kollégiumi nevelés fő alapelvei:	11
2. Célkitűzéseink	13
IV. Fejlesztési terv	14
1. A nevelő-ismeretátadó munka feladatai	14
2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	16
2.1. Énkép, önismeret, szociális képességek fejlesztése	16
2.2. A tanulói személyiségfejlesztés területei	17
3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	19
3.1. A csoport- és szobaközösség szerepe	19
3.2. A kollégiumi hagyományok jelentősége a közösségfejlesztésben	19
3.2.1. Kulturális és sport hagyományaink	20
3.2.2. A közösségfejlesztés egyéb színterei, rendezvényei	20
4. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő nevelési tevékenység	20
4.1. A beilleszkedési nehézségek feltárása	21
4.2. Kollégiumi nevelési eszközök, módszerek, tevékenységek, a beilleszkedés segítésére	22
5. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek	23
5.1. Képességfejlesztés, tehetséggondozás, felzárkóztatás, érték közvetítés	23

5.2. Szabadidős tevékenység szerepe a képességfejlesztésben	23
5.3. Pályázati és alapítványi lehetőségek felhasználása	24
6. Az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	24
6.1. A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség	24
6.2. A kollégium ifjúságvédelmi munkájának céljai	25
6.3.3. Kapcsolattartás, kapcsolatok kiépítése	27
6.4. Az intézmény ifjúságvédelmi felelős tájékoztatási kötelességei	27
7. A tanulási kudarcot megelőző és felzárkóztatást segítő program	28
7.1. Tanulókat megismerő tevékenység	28
7.2. Tanulókat segítő tevékenységek	29
7.3. Felzárkóztató tevékenység értékelése	29
8. A szociális hátrányok enyhítését segítő munka	29
8.1. Helyzetfeltárás	29
8.2. Hátránykompenzáció	30
1. Egészségnevelési program	30
2. Környezeti nevelési program	33
1. A kollégiumi tevékenység szerkezete	35
2. A kollégiumi tanulók foglalkozási rendje	37
3. A kollégium foglalkozások ellenőrzése és a tanulók tevékenységének motivációs rendszere	39
3.1. Tanulói értékelés, ellenőrzés és motiváció	39
3.2. A nevelőtanárok munkájának ellenőrzési rendszere, módszerei, visszacsatolási eljárások	41
4. Kötelező foglalkozások céljai, követelménye	42

A kollégium pedagógiai programja:

- a 2011. évi CXCV. a nemzeti köznevelésről szóló törvény kollégiumokra vonatkozó előírásaira,
- a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendeletre,
- a 22/2013.(VII.5.) EMMI utasításra,
- az 59/2013. (VIII. 9.) EMMI rendeletre / Alapprogram/,
- a 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendeletre,

Az összeállításnál figyelembe vettük a BMSZC Bolyai János Műszaki Technikum és Kollégium Szakmai Programját és a Kollégiumi Szövetség szakmai ajánlásait és a kollégiumi foglalkozások keretprogramjának fejlesztési, nevelési és oktatási feladataira vonatkozó ajánlásokat.

NAT 2020. kerettanterveit

Név: **BMSZC Bolyai János Műszaki Technikum és Kollégium**

Székhely: 1134 Budapest, Váci út 21.

Telephely: 1134 Budapest, Angyalföldi út 2.

OM azonosító: 203058

BMSZC azonosító: 051402

A Bolyai Kollégium alapfeladatai

Alapfeladat	Képzési rendszer	Speciális jellemző	Évfolyam
kollégiumi nevelés-oktatás	nincsen	általános feltételek szerinti nevelés-oktatás	-
kollégiumi nevelés-oktatás	nincsen	sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése-oktatása	-
szakközépiskolai nevelés-oktatás (2016.09.01-től kifutó rendszerben)	Nappali rendszerű	általános feltételek szerinti nevelés-oktatás	4
szakközépiskolai nevelés-oktatás (szakképzés - 2016.09.01-től kifutó rendszerben)	Nappali rendszerű	általános feltételek szerinti nevelés-oktatás	2

Technikumi nevelés-oktatás (9-12. évfolyam)	Nappali rendszerű	általános feltételek szerinti nevelés-oktatás	4
Technikumi nevelés-oktatás (kizárólag szakképzési évfolyamok)	Nappali rendszerű	általános feltételek szerinti nevelés-oktatás	2

1. A kollégium bemutatása

A kollégium Budapest XIII. kerületében, Angyalföldön működik. Az épület 1885-ben leány árvaház céljából épült, és több mint 60 éve működik a ház falain belül fiú bentlakásos otthon.

A kollégium a 80-as évek elejéig szakmunkástanulók otthona volt. Az iskola-struktúra változásával fokozatosan műszaki jellegű szakközépiskolások kerültek az intézményben elhelyezésre.

1984-ben ezt a tényt elismerve a kollégium felvette Hevesi Gyula akadémikus nevét. A kollégiumi tanulóinkra az átlagnál magasabb tanulmányi eredmény és a műszaki felsőoktatásba kerülők magas aránya a jellemző.

1996. január 1-én a feltételek jobb kihasználása érdekében a kollégiumot összevonták a Bolyai János Fővárosi Gyakorló Műszaki Szakközépiskolával, és 1998-ban a kollégium is felvette a világhírű matematikus Bolyai János nevét.

A kollégium belső és az intézmény külső környezete biztosítja nevelési céljaink megvalósíthatóságát, egyben szolgálja tanulóink biztonságát, kényelmét, és összességében megfelel az otthonosság mai mértékkel elfogadott általános kritériumainak. Épülete a főváros központjához közel található, közlekedési megközelíthetősége kiváló.

A kollégium környezete az elmúlt években jelentősen átalakult. A korábbi gyártelepek helyett modern kereskedelmi és bank központok jöttek létre. Közvetlen környezetünkben számtalan, többcélú vásárlási lehetőséget biztosító üzlet jelent meg. Tanulóink kulturálódási lehetősége - múzeum, színház, mozi, könyvtár- sokoldalúan biztosított.

A kollégiumnak a környezetünkben lévő több oktatási és kulturális intézménnyel van kialakult kapcsolata. Lehetőségeink szerint segítjük a kerület több nonprofit közösségét.

II. Helyzetfeltárás- és értékelés

1. Tanulói összetétel

Tanulóink zömmel a Budapesten működő műszaki, informatikai jellegű képzést folytató középiskolák fiú diákjaiból kerülnek ki. Jelenlegi létszám-keretünk 72 fő. A tanulóink az ország minden részéből jönnek hozzánk. Az utolsó két tanév elején végzett felméréskor 10-20 helyiség szerepelt állandó lakhelyként. Határon túli magyar nemzetiségű diákunk évente 4-5 fő.

A kollégium feltöltöttsége az utóbbi években tanévkezdéskor 65 %-os, az év közben megüresedett tanulói helyeket, 2-3 héten belül töltjük fel. Hat évfolyamunkban (9.-14.) az életkori arányok általában kiegyenlítettek.

A tanulócsoportok száma: **3**

A csoportvezető-tanár által irányított állandó diákközösség.

A szociális családi háttérük elfogadható átlagú. Nagycsaládból kikerülőnek számít 15-20 %-uk, szociális figyelmet érdemel 5-10 %. Állami gondoskodás alatt álló tanulónk az utolsó öt évben 1-2 fő volt.

Beilleszkedési mentális problémák tanévkezdéskor jelentkeznek, amelyek családi háttérre, vagy serdülőkori jellegre vezethetők vissza. Ifjúságvédelmi eseményünk az utolsó években nem volt.

2. A tárgyi és személyi feltételek

A kollégium épülete az 1800-as évek végén épült, a 2000-es évek elejére mind szerkezetileg, mind épületgépészetileg igen elhasználódott. A részleges felújítási és karbantartási munkálatok a működésképeséget biztosították. A vizesblokkot átépítettük, egyes szobák parkettáit felújítottuk, a teljes bútorzatot kicseréltük. Azonban energiapazarló nyílás-záró szerkezetekkel, elavult fűtés rendszerrel és lakószobai világítással rendelkezünk. 2016-ban az ÁNTSZ vizsgálódott a kollégiumban és több hibát is megállapított. 2017-ben a fenntartó pályázott és egyrészt Uniós pályázaton másrészt minisztériumi forrásból felújításokat végeztetett a kollégiumban. Ennek keretében kicserélték a nyílászárókat, szigetelték a padlástérben a födémeket, a tetőre pedig napelem rendszert telepítettek. Saját erőből kifestették a lakószobákat, cserélték az elhasználódott parkettát és átalakításokat végeztek az egyik vizesblokkban.

A 2019/2020-as tanévben a fenntartó kicserélt 30 garnitúra bútort és az elhasználódott hűtőszekrényeket 15 db.

Annak érdekében, hogy az ÁNTSZ elvárásoknak megfeleljen a kollégium a folyosói lakószobáknak más funkciót adtunk, közösségi helyiségekké és raktár helyiségekké alakítottuk át. A kollégiumi férőhelyek ezáltal csökkentek.

A Kollégium alapító okirata szerint a jelenlegi férőhely létszám 72fő. Tanulóink 13db /4-6 ágyas/ különálló szobákban laknak, ahol heverő, szekrény, polc és tanulóasztal áll rendelkezésükre. Minden szoba önálló hűtőszekrényvel rendelkezik.

A kollégiumi tanulók étkeztetését a Fővárosi Élelmezési GESZ látja el. Helyszíne az iskola ebédlője.

Külső anyagi forrásaink csökkentek az elmúlt öt évben. Szűkültek a pályázatokon elnyerhető fejlesztési-és a pedagógiai munkát segítő eszközbeszerzési lehetőségek.

A fentiek alapján a közoktatási és szakképzési törvény és a kollégiumi alapprogram követelményeinek megfelelően biztosítani tudjuk:

- a nyugodt tanulást, az önálló ismeretszerzést,
- a kulturális, a sport- és egyéb szabadidős tevékenységeket,
- a diákkörök, szakkörök működésének feltételeit,
- a tanulók nyugodt pihenését,
- az egyéni visszavonulás lehetőségét.

3. A kollégium nevelőtestülete

A kollégiumban jelenleg 1 fő kollégiumvezető (igazgatóhelyettes) és 5 nevelőtanár dolgozik. Pedagógusaink egyetemi végzettséggel, közülük 1 fő doktorátussal, a kollégiumvezető pedig közoktatási vezető szakvizsgával rendelkezik.

A kollégium könyvtárában magyar szakos tanárnő segíti a tanulók munkáját. A nevelőtanárok közül 1 fő rendelkezik reál végzettséggel (matematika), a többiek humán területen szerezték a diplomájukat (magyar nyelv és irodalom, neveléstudomány, kollégiumi nevelés).

A kollégium pedagógiai munkájának közvetlen segítségét a célszerűség, és a lehetőségek figyelembevételével oldottuk meg. A számítógép parkunkhoz szükséges rendszergazda támogatást és az esetleg felmerülő oktatás technikai segítséget a Technikum biztosítja. A tanulói állomány összetétele, életvitele független ifjúságvédelmi felelőst jelenleg nem igényel.

A tanév során folyamatosan gondoskodunk a nevelők szakmai ismereteinek bővítéséről. Az intézményen belüli továbbképzés kereteibe a kollégiumi tanárokat is bekapcsoljuk. Meghatározott témakörökben nevelőtanáraink pedagógiai és pszichológiai továbbképzéseken vesznek részt. Ajánlásokat adunk nevelőinknek az önképzéshez, különös tekintettel a könyvtár, műszaki folyóiratok, számítógépes hálózatok adta lehetőségekre.

Lehetővé tesszük, illetve szükség esetén ösztönözzük az intézményes továbbképzésben való részvételt.

4. A pedagógiai munka hatékonysága

Tanév végén a nevelőtanárok a nevelési tevékenység eredményességét elemzik és javaslatot tesznek a következő évben felsőbb évfolyamba lépők csoport és szobaelhelyezésére. A jól működő közösségeket egyben tartjuk, az egyéni tanulói igényeket figyelembe vesszük.

A kollégiumi nevelőmunkánk sikeressége az új tanulók beilleszkedésekor alapozódik meg. Ennek érdekében elhelyezéskor figyelembe vesszük az azonos iskolából és évfolyamból, azonos helyiségből érkezést, az érdeklődési kört, a sportolási igényt. Meghallgatjuk, és a vezetői döntésben figyelembe vesszük a szülői és tanulói kéréseket.

Az első hét a környék bemutatásával, az intézményi és kollégiumi követelmény rendszer megismertetésével telik el. Ebben az időben történik a tanulók munka- és balesetvédelmi oktatása. Ismertetjük diákjainkkal a tűzvédelmi rendszabályokat, és gyakoroltatjuk annak előírásait.

Felkészítjük tanulóinkat a kollégiumban és azon kívül követendő viselkedési elvárásokra, önkiszolgálásukkal kapcsolatos tevékenységükre.

A kollégium tanulmányi tevékenységéről hosszú évek óta kimutatható, hogy a Technikumi tanulók döntő többsége technikus évfolyamra kerül. Az érettségi után kilépők felsőfokú tanulmányaik miatt kerülnek el a kollégiumból. Végzős technikusaink műszaki főiskolákra, egyetemekre kerülnek. A munkaerőpiacon a végzősök 10-15 %-a jelenik meg.

Ismeretközvetítő foglalkozásaink, szakköreink, önképző-, önfejlesztő diák-köreink látogatottsága jó. A nevelőtanárok tevékenysége következtében érzékelhetően növekedett a humán jellegű, kulturális szabadidős diák-tevékenység.

Nagy súly fektetünk arra, hogy eszközeinket diákjaink magukénak érezzék, megbecsüljék az alapellátáson túli pályázatokon szerzett lehetőségeket.

Egészségnevelési és sporttevékenységünk eredményes és elismert. A kollégium fiútanulóinak mozgásigényét kézilabda-, kosárlabda pálya elégíti ki. Az iskola tornatermét a hét bármely napján (tanári felügyelettel) használhatják a kollégium tanulói. A kollégium épületében pin-pong asztal is rendelkezésre áll amelyek egészséges és hasznos irányba terelik szabadidős elfoglaltságukat. 2020-ban saját önerős fejlesztésben kondicionáló termet alakítottunk ki a kollégium emeletén 2022-ben a fenntartó támogatásával elkészült egy lőtér a kollégium picéjében. A kollégiumok közötti versenyekbe szervezőként, és résztvevőként egyaránt aktívan bekapcsolódunk.

5. A kollégiumi közösségek jogérvényesítési rendszere

A kollégium nevelői az intézményi nevelőtestület tagjai. Részt vesznek minden jogosultságukat érintő kérdés megbeszélésén, és döntésben. A kollégium nevelőtestülete hetente tart értékelő és feladat meghatározó megbeszéléseket. Véleményezhetik a kollégiumot érintő aktuális kérdéseket, írásos és szóbeli javaslatokat tehetnek. A kollégiumvezető tagja az intézmény vezetőségének, részt vesz a heti vezetői értekezleteken, képviseli a kollégium érdekeit.

A kollégiumban az ifjúsági érdekképviselő, érdekvédelem ellátására diákönkormányzat működik. Tevékenységének rendjét és módját alapszabály rögzíti. Az alapszabályzatot a diáktanács (DT) javaslatára - a nevelőtestület véleményezésével - a kollégiumi közgyűlés fogadja el. Az alapszabályzat módosítását napirendre kell tűzni amennyiben a DT, vagy egyik tanulócsoport többségi szavazata azt javasolja. A módosításról a közgyűlés dönt.

A DT választott testület. Megbízása 2 évre vagy visszahívásig szól, melyről a közgyűlés dönt. A kollégiumban a tanulócsoportok évfolyamonként szerveződnek. A csoportok diákmozgalmi munkáját választott diákvezető koordinálja. Személyét a tanulócsoport választja tagjai közül.

A Diáktanácsot a diákmozgalmat segítő pedagógus patronálja. A DMSP meghívottja minden DT ülésnek, ahol javaslatot tehet, hozzászólhat, véleményt mondhat. A diáktanács elnöke meghívottja azoknak a kollégiumi nevelőtestületi üléseknek, amelyen a tanulókat közvetlenül érintő kérdéssről van szó. A tanulócsoportok diák vezetőit a nevelőtanáruk patronálja.

Az intézményi jogérvényesítés alapidokumentumai:

- A Bolyai János Műszaki Technikum és Kollégium Szervezeti és Működési Szabályzata
- A Bolyai János Műszaki Technikum és Kollégium Házi rendje

Az intézményi munka- és balesetvédelem alapidokumentumai:

- A Bolyai János Műszaki Technikum és Kollégium Munkavédelmi Szabályzata

6. Külső kapcsolatok

Kollégiumunk nevelői feladatainak hatékony megoldása érdekében, fogadóórákon, telefonon vagy írásban, esetenként e-mailben kapcsolatot tartanak a tanulók szüleivel. Személyes és telefon, vagy fax, e-mail kapcsolatot tartunk az érintett iskolákkal.

A kollégium vezetője tagja az iskola beiskolázási csoportjának. Rendszeresen képviseljük az iskolát és a kollégiumot a különböző pályaválasztási fórumokon.

A tanév kezdetére a kollégiumvezető program és feladat egyeztetést tart a meghatározó középiskolák pedagógiai igazgató helyetteseivel. A csoportnevelők az osztályfőnökökkel egyeztetik elképzeléseiket.

Diák-közösségeink érdeklődési körük szerint működnek együtt kulturális-, és sport-közösségekkel, továbbá az együttműködő budapesti kollégiumokkal.

A fenti kapcsolatok kialakításában és folyamatos fenntartásában a kollégium nevelői és tanulói nyitottak és kezdeményezők. A kapcsolattartás személyes találkozásokon, értekezleteken, írásbeli és más kommunikációs eszközön keresztül történik.

A kollégium a fenntartó BMSZC tagintézményeit (11 db technikumot) kiszolgáló kollégium.

Kollégiumunk a nevelésben az iskolák egyik legfőbb segítője. A kollégiumunk a vele kapcsolatban lévő iskolákat segítve gondoskodik a diákok neveléséről és ismereteik bővítéséről. A kollégium éves munkatervét az iskoláktól kapott éves tervek figyelembevételével állítjuk össze.

Szorosabb kapcsolatot tartunk a közelünkben működő kollégiumokkal. Ez kulturális és sport területre is kiterjed. Bebizonyosodott, hogy számos tevékenység anyagi fedezete és a személyi, tárgyi lehetőségek biztosítása csak a kollégiumok összefogásával teremthető elő. Ezzel a jövőben is élni fogunk. Azonban megjegyzendő, hogy az elmúlt évek fenntartóváltásai nem igazán segítették a kollégiumok munkáját. A Szakképzési Centrumok létrejötte kapcsán kiderült, hogy a budapesti közös igazgatású iskolák kollégiumai mind-mind más centrumhoz- fenntartóhoz – kerültek. Gyakorlatilag semmilyen hivatalos kapcsolat nincs közöttük. Ez igaz azonban a budapesti önálló kollégiumokra is hiszen az Ő fenntartójuk egy másik szervezet a KLIKK ezen belül is más-más tankerülethez tartoznak. A jó kapcsolatok az emberi hozzáállásokon múlik.

III. A kollégium nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

1. A kollégiumi nevelés fő alapelvei:

1. Életvitel

- Az alapvető emberi és szabadságjogok érvényesítése
- A fiatalkorúakat megillető jogok érvényesítése.
- A diákjogok érvényesítése.
- Együttműködés családjukkal és középiskoláikkal.
- Családpótló jellegünk erősítése a tanulók iránti felelősséggel,
- bizalommal, szeretettel és tapintattal.
- A szobaközösség kialakításában az életkori sajátosságok, a közös iskola, a baráti és érdeklődési kör figyelembevétele.
- A tanulmányi tevékenység, a szabadidő hasznos eltöltése és a pihenés helyes arányának biztosítása.

2. Tanulási tevékenység

- Tanulóink számára nyugodt felkészülési körülmények biztosítása.
- A szükséges pedagógusi segítség biztosítása, az egyéni igények lehetőség szerinti teljesítése.
- A kollégiumi művelődés, az ismeretszerzés, az önművelés, kompetenciafejlesztés feltételeinek megteremtése.
- A tanulói igény, rászorultság, egyéni adottság szerinti segítség, fejlesztés, a teljesítmény javításának előmozdítása.
- A tanuló képességéhez mért teljesítményre ösztönzés, az eredmények rendszeres értékelése.

3. Szabadidő eltöltése

- A szabadidő kulturált eltöltési lehetőségének megteremtése.
- A szabadidős programok sokoldalú igényt kielégítő kínálatának megteremtése.
- A tanulói programválasztás szabadságának biztosítása.
- Kedvező tárgyi feltételek hozzáférhetőségének biztosítása.

4. Személyiség formálás és a közösségi szocializáció fejlesztése

- A demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása.
- Intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógiai munkában.
- Az alapvető erkölcsi normák betartása, példamutatás.
- Az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevétele.
- A nemzeti és etnikai kisebbségi azonosságtudat tiszteletben tartása, fejlesztése.
- A tanulói öntevékenységre, önszerveződő képességre való építés.

A kollégium küldetése:

hogyan az elfogadott alapelvekkel harmonizálva megvalósítsa kitűzött céljainkat:

- Tanulóinknak folyamatos szociális ellátást és védelmet nyújtson.
- Teljes körűen biztosítsa szocializációjukat és személyiségük fejlesztésének teret engedjen.
- Az életkori alapfeladatuknak tekintett tanulmányi tevékenységet tudás- és kultúráközvetítéssel elősegítse.
- Hatékonyan működtesse felzárkóztató- és tehetséggondozó programjait.
- Pályaorientációs munkája segítse a diákok további életükről hozott választási döntését.
- Érték és normarendszere feleljen meg a kor követelményeinek, szolgáljon a teljes emberi élet alapjául.

2. Célkitűzéseink

A Bolyai János Kollégiumban folytatott nevelési tevékenység célja, hogy bentlakásos - jellegéből adódó eszközeivel és módszereivel segítse tanulói szocializációját, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődését, tanulmányi tevékenységét. Felkészítse őket a sikeres életpályára, hozzájáruljon személyiségük fejlesztéséhez és kibontakozásához.

A fentiek elősegítése érdekében az alábbi fő célokat tűztük ki:

1. A kollégium és az iskolák együttműködésének elmélyítése, a nevelő- ismeretátadó munka erősítése. Kiemelten kezelve a nevelés, a felzárkóztatás és a tehetséggondozás területét.
2. Tanulásmódszertan továbbfejlesztése, a tanulási kompetenciák megalapozása, fejlesztése, a tanulás hatékonyabbá tétele.
3. A tanulók munkájának következetes és folyamatos értékelése.
4. Az intézmény korszerű taneszközeinek beépítése a kollégium ismeretnyújtó munkájába. Nevelői továbbképzések az új taneszközök használatáról.
5. A tanulók hatékony személyiségfejlesztése, a beilleszkedési és magatartási nehézségek csökkentése.
6. Az egészséges és kulturált környezettudatos életmódra nevelés.
7. A kollégium közösségi értékrendjének és normarendszerének fejlesztése. A tanulók önismeretének és korszerű világképének kialakítása.
8. Az informatika, számítástechnika beépítése a kollégium tanulmányi rendszerébe.
9. A kollégiumi számítógépes hálózat hatékony működtetése, az internet használata.

IV. Fejlesztési terv

A Bolyai János Kollégium fejlesztési tervét a nevelési tevékenységünk céljaihoz kapcsolódva dolgoztuk ki, és az alábbi feladatok végrehajtását tervezzük:

1. A nevelő-ismeretátadó munka feladatai

1.1. A tanulási és gondolkodási kultúra fejlesztése

A kollégiumban lehetőséget adunk, hogy diákjaink megismerjék és elsajátítsák az életkoruknak és fejlődésüknek megfelelő tanulási módszereket. Ez vezet az eredményes és hatékony ismeretszerzéshez, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztéséhez.

Legfontosabb a tanulási motívumok - az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyának - fejlesztése. El kell érünk, hogy az ismeretek elsajátítása ne csak kötelességként, hanem igényként is megfogalmazódjon tanulóinkban, ezáltal életprogramjuk részévé váljon a tanulás.

Támogatjuk a hatékony, önálló tanulás, matematikai- és digitális kompetencia fejlesztését.

1.2. Felzárkóztatás, a tehetségek kiválasztása és gondozása, a pályaorientáció segítése

Feltárjuk, és bővítjük az olyan szervezeti és módszerbeli megoldásokat, amelyek segítségével a tanulóink közötti magukkal hozott műveltségi, felkészültségi, nevelési különbségeket pozitív irányba csökkenteni tudjuk. Támogatjuk a tanulásban elmaradt diákokat.

A kollégium pedagógiai felépítése segíti a tehetséges tanulók kiválasztódását, képességeik továbbfejlesztését, tudásuk bővítését. Az érintett iskolákkal együttműködve támogatjuk a szakmák, hivatások megismerését, segítse a pálya-választást és az arra való felkészülést.

Támogatjuk az anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció, az esztétikai-művészeti tudatosság, kifejezőképesség, hatékony, önálló tanulás és a digitális kompetencia fejlesztését.

1.3. Kulturált életmódra nevelés, szuverén világnézet kialakulásának segítése

Kollégiumunk, mint adott közösségi tevékenység helyszíne, a nevelési folyamat során kiemelten foglalkozik:

Az egyetemes emberi civilizációval, annak eredményeivel. Felkelti az érdeklődést a kultúra, a tudomány, a művészetek, az emberiség globális problémái iránt. Segíti a világban való tájékozottság, a személyes és szociális azonosságtudat fejlődését.

Kiteljesíti a nemzet, a nemzeti és etnikai kisebbségek értékeinek tiszteletét, a történelmi hagyományok és vallási sajátosságok elfogadását.

Változatos kulturális tevékenységgel segíti a magyar és az egyetemes kultúra megismerését, elsajátítását.

A nevelés elősegíti az európai uniós polgár identitás kialakulását, a megnövekedett lehetőségek ismeretét, a kapcsolatépítést.

Támogatjuk az esztétikai-művészeti tudatosság, kifejezőkészség, szociális és állampolgári kompetencia, idegen nyelvi kommunikáció és digitális kompetencia fejlesztését.

1.4. Az egészséges életmód és környezettudatos magatartás kialakításának segítése

Tanulóink testi és mentális képességeinek folyamatos megőrzéséhez és fejlesztéséhez megfelelő kollégiumi életritmus kialakítása szükséges.

Diákjaink számára az egészséges és kulturált étkezést, az öltözködést, tisztálkodást, testápolást, a rendszereteket belső igényükké kell fejleszteni, és ki kell alakítani az ahhoz kapcsolódó szokásrendszert.

A diákok a kollégiumban olyan ismereteket és gyakorlati képességeket sajátítanak el, és szokásokat tanulnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében. Teljes életmódunkat átfonja az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése.

Hagyományainknak megfelelően a kollégium egy otthonos, kulturált esztétikus környezetként működik, ahol diákjaink jól érzik magukat. A kollégiumi közeg fejleszti ízlésüket és igényességüket. Kulturális és sportéletével hozzájárul a tanulók egészséges életviteléhez, a helyes életmódminta kiválasztásához.

Kollégiumunk tagjai érzékenyek környezetük állapota iránt. Életvitelükbe beépül a környezet-kímélés, mind egyéni, mind közösségi szinten.

Támogatjuk a természettudományos kompetencia, a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését.

1.5. Társadalmi, gazdálkodási jártasságok fejlesztése

A kollégium nevelési tevékenysége során segíti az önálló tanulói életvitel kialakítását, a felnőtt létre való felkészülést, a jövőbeni családi háztartás és gazdálkodás tervezését, megismerését, eligazodást a mindennapi életben.

Kollégiumunk közösségi feladata a családi életre, ezen belül a különböző családtagi szerepekre, a párkapcsolat kulturált kialakítására nevelés.

A diák-önkormányzati tevékenység is segíti az önálló, felelős, mások érdekeit is figyelembe vevő tanulói magatartást és megalapozott döntéshozás képességének kialakulását.

Támogatjuk a szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképeség, vállalkozói kompetencia és természettudományos kompetencia fejlesztését.

2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

2.1. Énkép, önismeret, szociális képességek fejlesztése

A személyiség, a tanulókra jellemző egyedi viselkedésminta, amely részben tudatosan, részben tudattalanul határozza meg napi élettevékenységet. A belső motiváció, a lelkiismeret és a külső tényezők közötti egyensúlyként értelmezzük.

A kollégium tevékenységkínálatával, nevelőtanári módszereivel, személyiségfejlesztő neveléssel tanulóink élményszerző örömét kívánja megvalósítani.

Tanulóink személyiségének fejlesztését és kibontakoztatását egyik legfontosabb nevelés célunkként határozzuk meg. Kiemelten kezeljük az énkép és önismeret fejlesztését, a korszerű világkép kialakulásának segítését.

Nevelőtanáraink felelőssége a kollégiumunkban élő tanulók személyiségfejlesztési rendszerének egyéni kimunkálása. Ezt segíti a nevelőtanárok modellközvetítő szerepe, amely a tanulók személyiség-formálásának egyik leghatékonyabb eszköze.

A kollégiumi nevelés kialakítja a tanulói szokások (önkiszolgálás, tanulás, szabadidős tevékenység stb.) olyan rendszerét, amelyben egyik legfontosabb ifjúkori érték a konstruktív életvezetés.

A kollégiumi pedagógia fejleszti a diákok motivációs bázisát, megszeretteti a gyakorlati és szellemi tevékenységet, kialakítja az életet végig kísérő önképzés szükségletét.

A kollégium, mint a család kiegészítője szocializációs szerepet is betölt. Közreműködik a morális magatartás, a társas viselkedési normák elsajátításában, az egymást segítő, tisztelő, karitatív, empátiás magatartás kiépítésében, az illemszabályok betartásának létrejöttében.

A kollégium lehetőséget teremt a kreatív kezdeményezéseknek, felkészíti diákjait a teljesítménykövetelményhez való alkalmazkodásra (szabadidős foglalkozások, szakkörök, tanulmányi-, sport-, és kulturális versenyek, pályázatok).

Nevelő tevékenységünkben kiemelt szerepe van a személyiségfejlesztést meghatározó önismeretnek és folyamatos kiteljesedésének.

A kollégium alkalmazottaira és diákjaira jellemző a hatékony kommunikáció, a véleményalkotás szabadsága, a döntéshozatal és problémamegoldás mindennapi gyakorlata. A tanulói magabiztosság képességét megalapozzák a beszélgetések, a vitakörök, a diák önkormányzati feladatok.

Kollégiumi tevékenységünk a hazaszeretetre, magyarságunk és európaiságunk tiszteletére, az emberi kultúra értékeinek megbecsülésére, értékővő magatartásra, a természeti környezet megóvására nevel. Hatékonyan fejleszti a diák önkormányzati, a csoport-, és szobaközösségi érzést, a versenyszellemet.

Nevelési rendszerünk - a középiskolák ifjúságvédelmi felelőseivel együttműködve- pedagógiai módszereivel támogatja a személyiség-fejlődésben hiányosságot mutató diákjainkat.

A fentiek teljesülése érdekében nevelési-ismeretátadási tevékenységünknek arra kell irányulnia, hogy:

- Széles teret adjon a színes, sokoldalú kollégiumi életnek, a tanulásnak, a szabadidős tevékenységnek, az önkiszolgáló munkának,
- Fejlessze diákjaink énképét, önismeretét, együttműködési készségét,
- Segítse őket életmódjuk, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításában, saját jövőképük megfogalmazásában, tehetségük kibontakozásában.
- Nevelje őket hazaszeretetre, az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartására, a hazai és egyetemes emberi kultúra kincseinek értékelésére.

2.2. A tanulói személyiségfejlesztés területei

A személyiség fejlődését célzó tevékenységben a fő figyelem a pszichikus jelenségek felismerésére, tudatosítására irányul. A személyiségfejlesztés legjellemzőbb területei az alábbiak:

Énkép és önismeret: a személyiségben rejlő lehetőségek és gátak fel-tárása, a személyiség stabilizálása, az önálló döntéshez szükséges képességek kialakítása.

A tanulás tanulása: a személyiségjegyekkel összehangolt egyéni tanulási módszerek, eljárások kialakítása.

Társas kapcsolatok: készség, képesség és igény a tartalmas, harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és ápolására.

Konfliktuskezelés: képesség és igény a konfliktusok konstruktív módon történő kezelésére, a megélt konfliktusok hasznosítására az önismeret fejlesztésében, társas kapcsolatok minőségének javításában.

Lelki egészség: a lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek és képességek kialakulása.

Testi egészség: az egészségnek, mint alapértéknek az elfogadása, az egészségmegőrzés igényének felkeltése, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése, készség és képesség ezek leküzdésére.

Viselkedéskultúra: a mindennapi együttéléshez szükséges civilizációs szokások kialakulása és megszilárdulása.

Pályaorientáció: képesség a munkaerőpiacon történő eligazodásra, az egyéni vágyaknak, törekvéseknek a lehetőségekkel történő összehangolása. Felkészülés az életre szóló tanulásra.

Jelenismeret: eligazodás a jelen társadalmi változásaiban, ellentmondásaiban, saját álláspont kialakítása a történésekkel kapcsolatban.

Felelős állam- és európai polgár nevelése: a jogok és kötelességek ismerete a kollégiumban és a társadalomban, a demokráciának, mint értéknek az elfogadása, közös szabályok, normák alkotásához és működtetéséhez szükséges szemlélet kialakulása, az általánosan érvényes normákhoz, a kodifikált törvényekhez való konstruktív viszonyulás, igény és szándék a saját előítéletekkel való szembe-sülésre, ezek leküzdésére, illetve a másság elfogadására.

Globális problémák: Európa és a világ problémái iránti egyéni felelősség belátása, a kapcsolódó egyéni aktivitás terének megtalálása, a világ dolgai iránti érdeklődés, a folyamatos tájékozódás iránti igény felkeltése.

A diákok személyiségének fejlesztése elsősorban a kollégiumi nevelőtestület feladata, de csak a kollégium összes alkalmazottjának közreműködésével valósulhat meg. Ebben a folyamatban a legfontosabb láncszem a tanuló csoportnevelője. Az ő pedagógiai hivatása, hogy figyelje, kövesse és a lehetőségeinek kihasználásával, irányítsa diákjai személyiségének fejlődését.

3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A kollégiumban élő tanulók nevelésének eredményessége szempontjából kulcskérdés, hogy milyen mértékben tudjuk felhasználni a bentlakásos formából adódó lehetőségeinket. Tanulóink legfontosabb közössége családjuk, amely meghatározza és formálja fejlődését, a környezetéhez való viszonyát. Ezt a szerepet egészíti ki és veszi át részben a kollégium. Figyelembe kell vennünk, hogy diákjaink tanulmányaikkal erősen kötődnek egy másik közösséghez, az iskolaihoz is. További szerepe van életükben több szabadidős közösségnek is.

3.1. A csoport- és szobaközösség szerepe

A kollégiumban tanulóink csoportokba vannak beosztva, de elsődleges a lakó-szobai diáktársak közössége. A közösségfejlesztés fontos nevelési színtere a csoporttevékenység. Mivel a tanuló hétköznapijainak jelentős részét tölti ebben a közösségben, nagyon meghatározó számára annak légköre, szellemisége, hatása, a diáktársak egymás között kialakuló kapcsolatrendszer. A kollégiumi csoportközösség az ekkorra már elég jól kialakuló eltérő szokásokkal, szerteágazó alapismeretekkel, különböző szemléletmóddal rendelkező tanulók közössége. A csoport közösségi munkájának szervezésében, irányításában kulcsszerep jut a nevelőtanárúknak. A csoportnevelő tevékenységét a választott diák tisztségviselők segítik.

Fontos a csoport közös céljainak és szilárd közös értékrendjének meghatározása és elfogadtatása. A közös cselekvés színterei a közös célokból és feladatokból részben következnek, részben pedig a csoportok maguk határozzák meg.

A csoport- és szobaközösség az alábbi feladatokban játszhat meghatározó szerepet:

- minden egyes tanuló pozitív irányú befolyásolása,
- az egyéni értékek felismerése,
- egymás tiszteletben tartása,
- egymás kölcsönös segítése a tanulásban, az egyéni beilleszkedési problémákban,
- a másik gondjainak felismerése, problémáik megoldásában történő segítése,
- a másság elfogadása, tolerancia.

3.2. A kollégiumi hagyományok jelentősége a közösségfejlesztésben

A kollégiumi csoportbeosztástól függetlenül számos közösség alakul ki és működik tanulóink érdeklődési köre szerint, ismeretszerzésre, illetve a szabadidő hasznos eltöltésére, önszerveződés alapján.

Diákhagyományaink őrzése, folyamatos ápolása és fejlesztése nevelési tevékenységünk szerves része. A kollégiumi hagyományok erősítésének célja, hogy itt élő tanulóink érzelmileg kötődjenek közösségükhöz. Minden egyes tanuló tevékenysége összességében egy sajátos arculatot kölcsönöz a kollégiumnak, amely hasonlóná teszi, de meg is különbözteti a főváros, és tapasztalatunk szerint az ország többi kollégiumától.

A hagyományápolás színesíti a mindennapi életet, bővíti a kollégiumi foglalkozások körét, a szabadidő egészséges és kulturált eltöltését. Fejleszti a kollégisták együttműködési készségét és segíti a harmonikus emberi kapcsolatok létrejöttét.

3.2.1. Kulturális és sport hagyományaink

Kollégiumunk mindennapi életét át szövi a kulturális és sportolási lehetőségek kihasználása. Intézményi támogatásból, pályázatokból minden évben igyekeztünk megteremteni a színházlátogatások támogatását.

A kollégium rendelkezik az intézmény keretében számos létesítménnyel, sport-eszközzel, így minden lehetősége megvan, hogy fiútanulóink naponta a nekik megfelelő testedzési és versenyzési lehetőséggel éljenek.

Sporthagyományaink közé tartozik, a kollégiumok budapesti sportbajnokságain való aktív részvétel és versenyek rendezése. Ezeket sportáganként felvállalva különböző kollégiumok szervezik őszi-tavaszi fordulókban.

3.2.2. A közösségfejlesztés egyéb színterei, rendezvényei

A kollégiumban évente legalább egy alkalommal diákközgyűlést szervezünk a diákönkormányzat működésének és a tanulói jogok érvényesülésének áttekintése céljából.

Az intézmény összevonása óta a kollégium Bolyai János nevét viseli. Törekszünk életének és munkásságának megismertetésére, emlékének beépülésére diákhagyományaink közé. Részt vesszünk a Kárpát-medencei Bolyai nevet viselő közoktatási intézmények rendezvényeinek lebonyolításában.

Hagyomány a 9. évfolyam tanulóinak fogadása, gólyabál szeptemberben és a végzősök búcsúztatása májusban.

4. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő nevelési tevékenység

A bekerülés után megismerjük tanulóink képességeit, és segítjük kibontakozását. Fokozott támogatásban részesítjük a tanulásban elmaradtakat,

hogy növelni tudják a választott szakközépiskola eredményes elvégzésének esélyét.

4.1. A beilleszkedési nehézségek feltárása

A beilleszkedési, magatartási zavarok egy részénél nincs jól körülhatárolható neurotikus tünet. A diákoknál problémák merülhetnek fel, mert nem tudnak barátot szerezni, nem találják helyüket az iskolában, túl érzékenyen, esetleg indulatkitöréssel reagálnak az eseményekre. A tünetek igen különböző mértékben és formában jelentkezhetnek. Ebben az életkorban (14-20 év) gyakran csak átmeneti jelenségről, egy átlagosnál érzékenyebb személyiség serdülőkori nehézségeiről van szó. Ezek a diákok a közösség peremére szorulhatnak, vagy szerepjátszásra kényszerülhetnek. A problematikus helyzet kialakulása általában nem egy okra, hanem okok láncolatára vezethető vissza.

Napjainkban a tanulmányi követelményrendszer és a társadalmi normáktól eltérően szocializálódott gyermekek összetalálkozása igen sok tipikus nehézséget hoz felszínre, amelyek magatartászavarként is megjelennek, messzire ható következményekkel a tanuló beilleszkedésére és lélektani fejlődésére.

A kritikus életkori szakaszok egyike a 14-20. életév, a középiskolába lépés időpontja, illetve a középiskolás évek. A serdülőkor sokféle lelki zűrzavarát gyakran kísérik hangulatingadozások, „világfájdalmas”, depresszív epizódok, dühkitörések, az önértékelés, az identitás zavarai.

Értékrendünknek megfelelően kezeljük a szociokulturális különbségek kezelését, melyet nem lehet elválasztani a másság iránti tolerancia elfogadtatásával.

Elmaradása esetén zavar keletkezhet az interperszonális kapcsolatokban, a tanulási teljesítményben és destruktív magatartásformák, deviáns folyamatok alakulhatnak ki. E nehézségek peremhelyzetet, szociális visszavonultságot, vagy túlzott izgatottságot, agresszivitást, beilleszkedési zavart válthatnak ki. Célunk, hogy ezeket a súlyos deformitásokat a kollégium folyamatában kezelje, s megakadályozza a veszélynek kitett tanulók spontán kirekesztődését vagy negatív hangadását.

Az érintett diákok többnyire a tanulmányi, kulturális, közösségi feladatrendszerrel kapcsolatban nem álló, megbízással nem rendelkező peremhelyzetű tanulók. Interperszonális kapcsolataik szerint gyakran kedvezőtlen szociometriai státuszú tanulók. Egy részük a család értékközvetítő sajátosságai szerint problémás fiatal, más csoportjuk a tanulmányi teljesítőképesség szerint egyetlen területen sem kimagasló diák.

A devianciára hajló „másság” kezelése, a gyermekek „furcsa” viselkedése, az okok felismerése nehéz feladat elé állít minden pedagógust.

4.2. Kollégiumi nevelési eszközök, módszerek, tevékenységek, a beilleszkedés segítésére

A kollégiumi nevelőtestület törekszik arra, hogy a problémás tanulók konstruktív tevékenységek, véleménycserék, beszélgetések formájában vegyenek részt a kortárs interakciós folyamatokban:

- Nélkülözhetetlen a tanulók pszichoszociális és biológiai környezetének pontos ismerete.
- Fontos feladat az érzelmi egyensúly helyreállítása a diák és környezete között.

Pozitív érzelmi kapcsolatot teremtünk. A szociális sikerek mellett biztosítani kell a teljesítménybeli sikereket is.
- Nélkülözhetetlen az egyéni bánásmód. Jól felhasználhatók a drámapedagógia eszközei, a szerepjátékok és az élménybeszámolók.
- Igyekszünk a kollégiumban olyan pedagógiai légkört kialakítani, amely biztosítja a diákok személyiségének egészséges fejlődését, s eleve megelőzi a magatartási rendellenességek kialakulását.
- Egyéni motivációs bázisuk megismerésére építve igyekszünk siker-élményhez juttatni tanulóinkat.
- Felzárkóztató foglalkoztatások szervezésével tanulás módszertani, tanulás technikai segítség nyújtásával biztosítjuk az előrehaladásban elmaradt tanulók felzárkózását.
- Kiscsoportos foglalkozásokon személyiségfejlesztő tréningekkel fejlesztjük diákjaink önértékelési, önismereti képességeiket. Igénybe vesszük az iskola szakembereit (fejlesztőpedagógus, pszichológus)
- Szeptemberben a beköltözéskor szülői tájékoztatást tartunk a nevelési problémákról, a devianciák veszélyeiről.
- Az év elején az újonnan bekerült tanulóknál felmérésekkel megvizsgáljuk az alapismereti felkészültségét, hogy milyen szintű felzárkóztató foglalkozásokkal tudjuk segíteni őket.
- A bukásra álló tanulók számára korrepetálásokat tartunk.

- A tanulási, beilleszkedési, és magatartási zavarokkal küzdő tanulók számára az iskola fejlesztő pedagógusának valamint az iskola pszichológusának a segítségét kérjük.
- Segítünk tanulóinknak megtalálni azokat a szakértő szervezeteket (alapítványokat), amelyek segítséget tudnak nyújtani a beilleszkedésben.

5. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek

5.1. Képességfejlesztés, tehetséggondozás, felzárkóztatás, értékközvetítés

A nevelőtestület által felvállalt célok egyik meghatározó eleme a kollégisták képességfejlesztése. A tanulóink életét meghatározza, hogy milyen szakközépiskolába került, melyik osztályba vették fel, s kik lettek az iskolai szaktanárai. A belépés szociális feltételét, a képességek és ismeretek meghatározott szintjét magával hozta a családból és eddigi iskoláiból, de ezek tudatosabb kiaknázása már a jelenlegi szakközépiskolájában és kollégiumunkban történik.

A kollégiumi képességfejlesztés elválaszthatatlan a tehetséggondozástól. Gyakorlati tapasztalat, hogy a tanulás megtanítása a 9-10. évfolyamon újra esedékes. A tanulási technikák elsajátíttatása a legjobb képességű diákoknál is elengedhetetlen, erre minden nevelőtanárnak törekednie kell.

A képességfejlesztést segítik elő az alapismereti, matematikai és fizikai ismeretek kollégiumi konzultációkon történő bővítése. A tanulók beosztását a nevelő-tanárok véleményének meghallgatásával a kollégiumvezető készíti el.

A képességfejlesztés hagyományosnak nevezhető terepe a kollégiumok közötti versenyek, szakkörök, a diákkörök megszervezése, s a különböző pályázatok kiírása.

Az ismeretek és értékek közvetítése a képességek kibontakozásával párhuzamosan történhet. A kollégium tanulói elméleti, informatikai, könyvtári foglalkozásokon sajátíthatják el az ismeretanyagot.

5.2. Szabadidős tevékenység szerepe a képességfejlesztésben

A kollégium a kötelező és kötelezően választható foglalkozásokon kívül számtalan szabadidős tevékenységre ösztönzi tanulóit. Lehetővé teszi a tehetség, a képesség kibontakozását, a szociális hátrányok, a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségek enyhítését szolgáló programok beindítását. Nem titkolt cél az ismeretátadás és a tanulás megtanítása mellett a kollégiumi élet színesítése, a szabadidő értékes és érdekes kitöltése.

5.3. Pályázati és alapítványi lehetőségek felhasználása

A tehetség és a képesség kibontakozását segítő lehetőségek között a pályázatok készítése kiemelkedő fontosságú. A sikeres pályázati források felhasználhatók többek között a tanulás ösztönzésére, diákjaink kiemelkedő kollégiumi és közösségi munkájának elismerésére.

6. Az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A Bolyai János kollégium diákjainak többsége - az év eleji felmérések szerint - nem a hátrányos helyzetű, vagy a veszélyeztetett gyermekek köréből kerül ki. Túlnyomó többségük rendezett családi háttérrel rendelkezik és jó a középiskolájuk, a kollégium és a szülői ház együttműködése, kapcsolattartása.

A gazdasági és társadalmi változások következtében jelentkező és a családok életében felhalmozódó problémák hatnak azonban a fiatalok nevelésére és gondozására is. Sok és egyre több a veszélyeztető tényező: az urbanizációtól a családok széthullásán át az egyes rétegek jólététől, túlzott anyagi szemléletétől más rétegek alacsony ellátottságáig, a munkanélküliségig.

A gyermek egészséges fejlődését biológiai-, fiziológiai-, szociális- és pszichés sérülések fenyegethetik, amelyek gyakran összefüggenek egymással.

6.1. A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség

Hátrányos helyzetűek

Ebbe a csoportba azok a tanulók tartoznak, akiknek alapvető szükséglet-kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családjuk, szűkebb társadalmi környezetük elsősorban szociális, kulturális téren az átlaghoz képest negatív eltérést mutat. A hátrányos helyzet kialakulásához vezető tényezők:

alacsony jövedelem, fogyasztási szint, rossz lakáskörülmények, a szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje. Ezen tényezők közül egyre több alacsony jövedelemmel rendelkező családdal találkozunk. Ezek a hátrányok esélyegyenlőtlenséghez vezetnek. A csonka családban nevelődő tanulóknál a hátrányok halmozottan jelentkezhetnek. Segítséget jelenthetnek a hosszabb-rövidebb ideig tartó támogatások, az anyagi segélyezés, az ingyenes étkezés biztosítása, a tankönyvtámogatás stb.melynek érdekében a kollégium mindenkor él javaslattevő jogkörével. A közbelépés halogatása esetén a hátrányos helyzetből kialakulhat a veszélyeztetettség.

Veszélyeztetettség

A törvény szerint a veszélyeztetettség olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. Az ilyen családban gyakori a devianciák halmazott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény). Következmény lehet a gyermekeknél is megjelenő deviáns magatartási formák kialakulása, a negatív társadalmi csoportokhoz való csatlakozás, az alkoholizálás, a kábítószer-élvezet. Ilyen esetben segíteni csak tartós, szakember által nyújtott támogatással lehet.

6.2. A kollégium ifjúságvédelmi munkájának céljai

- Előzze meg, hárítsa el vagy enyhítse az ifjúra ható károsodásokat, amelyek személyiségfejlődését megzavarják vagy gátolják.
- Segítse azoknak a pozitív hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulnak az ifjú egyénileg és társadalmilag is értékes képességeinek kibontakoztatásához és fejlesztéséhez.

6.3. Az ifjúságvédelmi tevékenység feladatai

6.3.1. Általános ifjúságvédelmi feladatok

Az ifjúságvédelem alapvető feladata a családi nevelésből, a környezetből fakadó intenzív ártalmak, zavarok kiküszöbölése, enyhítése. Ennek megvalósítása érdekében az ifjúságvédelem különböző tudományokat (pedagógia, pszichológia, jog, szociálpolitika stb.) tevékenységeket, intézménytípusokat használ fel.

A gyermekek személyiségfejlődésében jelentkező károsodások az énefejlődésben, az erkölcsi magatartásban, az értékorientációkban és az igényszintben, esetleg az aktivitás vonatkozásában jelentkeznek, mint viselkedési és kedélyéleti zavarok. Ilyen lehet például a csökkent teljesítőképesség, a kriminális vagy neurotikus irányú fejlődésre való hajlam, és az egyén személyiségét negatívan befolyásoló, gyakran a környezetét is bántó jelenség.

Mivel a gyermekvédelem és a pedagógia elválaszthatatlan egységet alkot, a kollégium alapvető célja, hogy pedagógiai munkájának minden területén a prevenció gyakorlata érvényesüljön, s vallja, hogy a megelőzés szempontjából fontos az olyan pszichés körülmények biztosítása, amelyekben a tanulók jól érzik magukat.

A prevenciós munka eredménye, ha a tanuló képessé válik a társadalmilag el nem fogadott jelenségekkel szembeni önvédelemre, s a destruktivitás helyett az önfejlesztő, építő magatartásformát választja. A kollégiumi pedagógiai program nemcsak a megelőzést célzó, a gyermekvédelmi feladatokat összesítő jelen fejezete tartalmaz prevenciós elemeket, hanem az a program egészét áthatja.

A társadalomban végbemenő folyamatoktól elválaszthatatlanul kollégiumunkban is nő a szociális, a családi, az egészségügyi okokból fakadó hátrányos tanulók létszáma. Folyamatos feladat a hátrányokból fakadó veszélyeztetettség megelőzése. Ha a veszélyeztetettség fennállását nem tudjuk pedagógiai módszerekkel megoldani, akkor jelezni kell azt az illetékes gyermekjóléti szolgálatnál.

A kollégium ifjúságvédelmi munkájának egyik legjellemzőbb feladata: az egyéni problémáját nehezen kezelő, érzékeny, elsősorban lelki gondokkal küzdő diákok segítése. A leggyakrabban előforduló pszichés problémák a következők:

- szorongások, félelmek,
- családi problémák, lelki traumák
- kortárskapcsolati konfliktusok,
- a serdülőkorral járó mentális gondok.

6.3.2. Nevelőtanári tevékenységek

- *Információk nyújtása:* a kollégium ifjúságvédelmi tevékenységéről, a lehetőségekről, a kollégiumon kívüli segítő szervezetekről, az ifjúságvédelmi szakellátó intézményekről a gyermekeknek, a szülőknek.
- *Folyamatos kapcsolattartás:* a csoport tanulóinak osztályfőnökeivel, a szaktanárokkal, a könyvtárossal, a szabadidő szervezővel, a diákönkormányzattal, külső szervezetekkel (nevelési tanácsadók, önkormányzatok, kollégiumok, állami gondoskodást végző otthonok, gyermekvédelmi szakellátó intézmények).
- *Kapcsolattartás a családdal:* személyes beszélgetések, a szülői támogatás megnyerése, fogadóórák, szülőknek szóló tanácsadások, programok szervezése.
- *Feltárás, megszüntetés:* a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű tanuló problémáinak felismerése, feltárása, a problémák okainak megkeresése. Segítségnyújtás (egyéni beszélgetések, családgondozás, tanórán kívüli foglalkozások, külső segítők bevonása), krízishelyzetek kezelése (mentálhigiénés tanácsadás, iskolaorvos, szakellátó intézmények, gyermekjóléti szolgálatok).

- *Prevenció:* személyiségfejlesztés, érték közvetítés, közösség fejlesztés, beilleszkedéssel, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók segítése, a szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek.
- *Pedagógiai eljárások:* folyamatos mentálhigiénés tanácsadások, egyéni, segítő beszélgetések, megfelelő szakemberek bevonása, szükség esetén családlátogatás, a család bevonása a probléma megoldásába, a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű gyermekek tanulási előmenetelének figyelemmel kísérése, tanulás módszertani ismeretek nyújtása, speciális csoport és szobaközösségi foglalkozások (önismereti-, konfliktuskezelési-, szabadidős foglalkozások).
- *Egészségnevelő tevékenységek:* felvilágosító, megelőző munka: a családi életre nevelés, egészségvédő programok, szűrővizsgálatok; kiemelten kezelt témák: a szenvedélybetegségek megelőzése (dohányzás, alkohol, drog), fontos feladat a kollégiumi drogstratégia gyakorlati alkalmazása.

6.3.3. Kapcsolattartás, kapcsolatok kiépítése

A veszélyeztetett gyermekek felderítése a gyermek – és ifjúságvédelmi felelős koordinálásával kiemelten a csoportnevelők feladata, melyet a kollégium valamennyi dolgozójának kötelessége támogatni. Az érintett nevelő kapcsolatot tart a szülőkkel személyesen és telefonon.

Meghatározó szerepe van a fogadó óráknak és a szülői értekezletnek. Fontos a csoportnevelők, nevelőtestület kölcsönös, folyamatos együttműködése is.

Az ifjúságvédelmi megbízott a kollégiumon belül folyamatos kapcsolatot tart a csoportnevelőkkel, a középiskolák ifjúságvédelmi felelőseivel, az iskolai drogkoordinátorral, a könyvtárossal (szakirodalom folyamatos bővítése), a diákönkormányzatot vezető tanárral.

Szükség esetén a kollégium felveszi és tartja a kapcsolatot a lakóhelyileg illetékes önkormányzatokkal, a gyámügyi hatósággal, az állami gondozást végző otthonokkal, a gyermekvédelmi szakellátó intézményekkel, a rendőrséggel és a nevelési tanácsadóval.

A kollégiumban iskolaorvos nem rendel, de a tanulóink középiskoláikban évenként egészségügyi szűrésen vesznek részt. Orvosi ellátásukat pedig a XIII. kerületi EÜ Szolgálat Házi orvosa látja el.

6.4. Az intézmény ifjúságvédelmi felelős tájékoztatási kötelességei

Az intézmény ifjúságvédelmi felelőse tájékoztatja a tanulókat:

- az ifjúságvédelmi felelőst segítő nevelőtanárról,

- az ifjúságvédelmi tevékenységről, s annak lehetőségeiről,
- az ifjúságvédelmi segítő szervezetekről (faliújság),
- az igénybe vehető ifjúságvédelmi szakellátó intézményekről (Gyermekjóléti Szolgálat, segélytelefon).

Tájékoztatja a szülőket:

- az ifjúságvédelmi felelős személyéről (mikor, hol érhető el),
- a kollégiumon kívüli segítő, szakellátó szervezetekről.

Tájékoztatja a csoportnevelőket:

- a szakirodalomról,
- a pályázati lehetőségekről,
- a továbbképzési lehetőségekről.
- az ifjúságvédelmi segítő és szakellátó intézményekről.

7. A tanulási kudarcot megelőző és felzárkóztatást segítő program

A pedagógiai gyakorlat szerint a tanulási nehézségekkel küzdő tanulóink esetében a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértő és a rehabilitációs bizottság dönt. A kollégium segíti a hátrányos helyzetű tanulók fel-zárkóztatásával kapcsolatos szakközépiskolai tevékenységeket.

Felzárkóztatást szervezünk a kötelezően választható kollégiumi foglalkozások keretében a tanuló érdeklődése, igénye szerint, illetve egyéni, egy - három tanuló részére szervezett - foglalkozás keretében.

Kollégiumunk tanulói összetételében minden évfolyamon található olyan gyerekek, akiknek beilleszkedése felzárkóztatást igényel. A felzárkóztatás megvalósítása diagnosztizálással kezdődik, s a folyamatos megvalósítás után eredményességi értékeléssel zárul.

7.1. Tanulókat megismerő tevékenység

A 9. évfolyamon, és az újonnan bekerült tanulók esetében az év elején, felmérésekkel tanulmányozzuk a tanulók felkészültségét annak érdekében, hogy milyen szintű felzárkóztató foglalkozásokkal tudjuk segíteni az arra rászorulókat.

7.2. Tanulókat segítő tevékenységek

- A tanulási nehézségek enyhítését, a felzárkóztatást a közismereti alap tantárgyakhoz kapcsolódó foglalkozások, a korrepetálások jelentik. A tanévenként meghatározott, szaktanári lehetőségünket figyelembe vevő korrepetálási programok lehetővé teszik a gyengék számára a szakmai lemaradás csökkentését. Az egyes foglalkozások gyakorlásból, a felvetődött kérdések megválaszolásából illetve a tananyag újra magyarázásából állhatnak.
- A tanulási, beilleszkedési, és magatartási zavarokkal küzdő tanulók általunk észlelt problémáit jelezzük az iskolák felé, akik nevelési tanácsadóval együttműködve - szükség esetén - iskola-pszichológus segítségét kérik. Segítünk továbbá tanulóniknak megtalálni azokat a szakértő szervezeteket (alapítványokat), amelyek segítséget tudnak nyújtani.

7.3. Felzárkóztató tevékenység értékelése

- A felzárkóztatási program eredményességéről a csoportnevelők folyamatos visszajelzéseket szereznek, s közösen döntenek a további intézkedésekről.
- A gyermek- és ifjúságvédelmi megbízott a csoportnevelők és a szülők bevonásával tanulónként értékeli a felzárkóztatást segítő program eredményességét.

8. A szociális hátrányok enyhítését segítő munka

A gazdaság szerkezetváltozásával mind több gyermek kerül nehéz anyagi helyzetbe, mely az egészséges testi-lelki fejlődését és tanulását hátráltathatja. Ezek a tanulók nagy tapintatot igényelnek, hiszen sok esetben szegyeλλik helyzetüket, melybe önhibájukon kívül kerültek. A segítségre szorulóknál általában munkanélküliek, alacsony jövedelműek, rokkant nyugdíjasok vagy szociális ellátásban részesülő szülők köréből kerülnek ki.

A szociális hátrányok leggyakoribb megnyilvánulási formái: a szegénység, az egykeresős csonka családok, az ösztönzés hiánya, az életkilátások csökkenése.

A kollégium életében fontos kérdés az esélyek kiegyenlítődése, a hátrányok csökkentése, a társadalmi egyenlőtlenségek hatásainak enyhítése.

8.1. Helyzetfeltárás

A szociális nehézségekkel küzdő vagy ideiglenesen nehéz anyagi helyzetbe került tanulók felderítése alapvetően a csoportnevelők feladata. A bekerülés utáni felmérések, a szülői bejelentések és kérelmek segítenek feltérképezni a szociális segítségre szorulókat

8.2. Hátránykompenzáció

- Felvilágosítás nyújtása a szociális juttatások lehetőségeiről (rendszeres gyermekvédelmi támogatás, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, gyermektartásdíj megelőlegezése, otthonteremtési támogatás).
- Természetbeni ellátások (kedvezményes étkeztetés, kulturális támogatás odaítélése, utazási térítés kiutalása).
- A szociokulturális hátrányok enyhítése (a szabadidő kulturált eltöltésének biztosítása, tanácsadás, a közösségek életének támogatása, felzárkóztató illetve tehetséggondozó programok szervezése, pályaorientációs tevékenység, felvilágosító és drogmegelőzési programok szervezése).
- Kapcsolatfelvétel a szakszolgálati intézményekkel.
- Drog és bűnmegelőzési programok szervezése.
- Pályázatok figyelése, nyomon követése, részvétel a pályázatokon.
- Ösztönzés a különféle tanulmányi ösztöndíjak elnyerésére.
- A tanulási folyamat tervezésében minden tanuló tényleges részvételének biztosítása (csoport, páros munkaforma).
- Személyes beszélgetésekkel a problémamegoldó képességek fejlődésének elősegítése.

V. A kollégium egészség- és környezeti nevelés programja

1. Egészségnevelési program

A Kollégiumi nevelés országos alapprogramjában lefektetett elveknek és meghatározott foglalkozási számoknak megfelelően programunkban kialakítottuk a kollégiumi egészségnevelés rendszerét, tematikáját, formáit. A kollégiumi egészségnevelés egy tervszerűen kialakított tanulói képességfejlesztés irányába tartható.

Pedagógiai elveink:

- Céltudatos ráhatás nevelőtanárainktól.
- Pozitív példamutatás a felnőtt alkalmazottaktól.
- A napi programunkba, mindennapos testedzés, szabadtéri labdajáték, mozgás beiktatása.

- Az egészséges életmódhoz szükséges létesítményi feltételek és tárgyi felszerelés biztosítása, felügyelet.
- A kollégiumi házirend baleset- és munkavédelmi előírásainak betartatása.
- A szűrővizsgálatok fontosságának elfogadtatása.

A tanulók testi, lelki és szociális fejlődését szolgáló egészségnevelés minden csoportnevelő kiemelt feladata. A tevékenység kollégiumi koordinálásáért, szervezéséért a kollégiumvezető felelős.

Minden tanévben az iskolai munkaterv figyelembevételével elkészítjük az egészségnevelés és drog prevenció éves kollégiumi munkatervét.

A kollégium a fenti elvek szerint végzi komplex egészségnevelési feladatát. Az évfolyamok jellemző szükségletei szerint végez felvilágosító, ösztönző, ellenőrző tevékenységet:

- Kötelező csoportfoglalkozáson /éves munkaterv szerint/,
- Kiscsoportos-, vagy egyéni megbeszélésen /igény vagy szükségesség szerint/,
- Külső bemutató foglalkozásokon, előadásokon.

Az egészség fogalmát a kollégiumi nevelésünk pozitívan kezeli. Célunk, hogy segítsük tanulóinkat saját egészségük feletti ellenőrzés kialakításában. Az ismeretátadás során olyan információkhoz, ösztönzéshez jussanak, amely képesség teszi őket, hogy többet törődjenek egészségükkel.

A kollégium egészségfejlesztő munkája tartalmazza:

- Az emberi szervezet működését, a betegségek megelőzésével kapcsolatos elvárható szintű ismereteket.
- A napi életvitellel kapcsolatos tudásuk bővítését, az életvezetéssel kapcsolatos kompetenciák fejlesztését.
- A tanulási- és pszichés zavarok felderítését, leküzdésének támogatását.
- Az egészségügyi szolgáltatások igénybevételével összefüggő kompetenciák fejlesztését.

A kollégium lehetőségei:

- Tanulóink egészségének megőrzése, testi-lelki erejük megerősítése,
- Egészségügyi ismeretek bővítése,
- Az egészségvédő lehetőségek, magatartások bemutatása,
- Életviteli eltérések hatásainak bemutatása, példamutatás,
- Véleményformálás, tanácsadás a szabályok betartásához,
- Egészségvédő diák öntevékenység támogatása,
- Segítségnyújtás a döntési alternatívák kidolgozásában,
- Környezete, mint tanulói élettér biztosítsa az egészséges fejlődést.

A kollégiumi egészségnevelés szinterei:

- Kötelező tematikai foglalkozások,
- Csoport megbeszélések,
- Egyéni beszélgetések,
- Egészség napok,
- Bemutatók, kiállítások látogatása,
- Tájékoztató előadások,
- Szabad idős foglalkozások,
- Szülői értekezletek, egyéni információcsere,
- Nevelőtanárok továbbképzése, tapasztalatátadás.

A kollégiumi egészségnevelés módszerei:

- A közvetlen részvételen alapuló ismeretátadási technikák,
- A közösségen belüli hatások, példamutatás,
- Felvilágosítás, gyakorlás, ellenőrzés, értékelés,
- Magatartás befolyásolási lehetőségek felhasználása.

2. Környezeti nevelési program

A Kollégiumi nevelés országos alapprogramjában lefektetett elveknek és előírt foglalkozási számoknak megfelelően kialakítottuk a kollégium környezeti nevelési rendszerét, tematikáját, formáit.

- Pedagógiai elveink:
- Környezettudatos magatartás,
  - Környezetünkért felelős mindennapi életvitel,
  - A természet világa és az emberi környezet harmóniájára törekvés,
  - Céltudatos ráhatás nevelőtanárainktól,
  - A felnőtt alkalmazottak pozitív példamutatása,

A környezettudatos nevelés minden csoportnevelő feladata, a kollégiumi koordinációért, szervezésért a szabadidőszervező pedagógus felelős.

A kollégium a fenti elvek szerint végzi átfogó környezetnevelési tevékenységét. Tanulóink életkorának, korábbi ismereteiknek megfelelően végzi felvilágosító, ösztönző, motiváló munkáját:

- Kötelező csoportfoglalkozáson /éves munkaterv szerint/,
- Kiscsoportos- vagy egyéni megbeszélésen /igény vagy szükség szerint/,
- Külső bemutató foglalkozásokon, előadásokon.

A kollégium környezeti nevelési feladatai:

- Az ember, mint társadalmi lény és a természet kapcsolatáról ismeretek nyújtása,
- Biológiai környezetünk tudatos megfigyeltetése, a tapasztalatok elemzése. Észlelhető jellemzőinek tudatosítása.
- A kollégium városi és tágabb környezetének tanulmányozása kirándulásokon,
- Be kell mutatni az érintetlen természet és az ember által átalakított természet értékeit és kudarcait,

- Segítsünk kialakítani egy bensőséges személyes viszonyt növényekkel, állatokkal. Különös figyelmet fordítva a mindennapi környezetükben található élőlényekre.
- A kollégium külső és belső környezetének rendben tartása, ápolása, a tanulók bevonása ezen tevékenységekbe.

A kollégium a környezettudatos nevelés folyamán vállalja:

- Lehetőséget biztosít az internetről történő információszerzésre, és öntevékeny diákkör keretében azok feldolgozására.
- Az intézmény megteremti a feltételeket több a természet életét bemutató könyvek és folyóiratok rendszeres tanulmányozásához.
- A kollégium kapcsolattartásra törekszik a természetismeretét, szeretetét kiemelten kezelő alapítványokkal, egyesületekkel, oktatási intézményekkel.
- A lehetőségek figyelembevételével támogatja a kirándulások, növény- és állatkert, vadas-park, természettudományi múzeumok látogatását.
- Segíti a környezeti pályázatok benyújtását
- Biztosítja a vetélkedőkre és versenyekre való felkészülést, és részvétel személyi támogatását..

A környezettudatos kollégiumi nevelés színterei:

- Csoportfoglalkozások, konzultációk,
- Kirándulások, városnézés, park séták,
- Múzeum és állatkert látogatás,
- Sajtófigyelés, könyvtári anyag olvasása,
- Öntevékeny diákköri vita, előadás, bemutató,
- Épület és szoba környezet rendben tartása,
- A kollégiumi udvar, kert ápolása, rendben tartása,
- Szelektív hulladékgyűjtés alkalmazása,

- A talaj, a víz, a levegő szennyezésének megelőzése,
- Filmklub és televízió természettudományos csatornáinak figyelemmel kísérése,
- Pályázatokon, versenyeken, vetélkedőkön való részvétel,
- Tájékoztató előadások, gyakorlati bemutatók.

VI. Kollégiumi foglalkozások

A Kollégiumi nevelés országos alapprogramjában lefektetett elveknek és meghatározott foglalkozási számoknak megfelelően kialakítottuk a kollégiumi foglalkozások rendszerét, tematikáját, formáit.

1. A kollégiumi tevékenység szerkezete

A kollégium – igazodva az Nkt. 28. §-ának rendelkezéseihez – a nevelési folyamat során a tanulói tevékenységeket – annak céljától, jellegétől függően – kollégiumi programok, csoportos és egyéni foglalkozások keretében szervezi, az intézményi szervezet működéséhez pedagógiai irányítást, illetve támogatást biztosít.

A kollégium által kötelezően biztosítandó foglalkozások

A kollégium a foglalkozások tervezése, szervezése során kiemelten ügyel a pozitív tanulási attitűd kialakítására és megerősítésére, a kreativitás fejlesztésére, az egész életen át tartó ismeretbővítés fontosságára, gondoskodik a tanulókkal való személyes törődés tapintatos formáinak kialakítására. Külön figyelmet fordít a nemzetiségi sajátosságokra és a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni szükségleteire. A kollégium a foglalkozások formáját és tartalmát úgy határozza meg, hogy azok hozzájáruljanak a tanulók erkölcsi gyarapodásához, személyiségének gazdagodásához, kompetenciáik fejlesztéséhez, a közösség fejlődéséhez.

Felkészítő foglalkozások a kollégiumban:

Tanulást segítő foglalkozások:

- a) rendszeres iskolai felkészülést biztosító egyéni és csoportos foglalkozás,
- b) differenciált képességfejlesztő, tehetség-kibontakoztató foglalkozás,
- c) a bármely okból lemaradó tanulók felzárkóztatása, hátránykompenzáció,

d) a tantárgyi ismeretek bővítése és a pályaválasztás segítése érdekében szervezett szakkörök, diákkörök,

e) tematikus csoportfoglalkozás.

Egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító foglalkozások:

Csoportvezetői foglalkozások:

a) közösségi foglalkozás a kollégiumi csoportok számára: a csoport életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek, események, problémák megbeszélése, értékelése

b) tematikus csoportfoglalkozások: az e rendeletben előírt témakörök, időkeretek között szervezhető foglalkozások

A kollégiumi közösségek szervezésével összefüggő foglalkozások:

a) a kollégiumi diákönkormányzatok működésének támogatása

b) kollégiumi diákfórumok (kollégiumi gyűlés, kisebb közösségek szerinti megbeszélések)

A tanulókkal való egyéni törődést biztosító foglalkozások:

a foglalkozásokon (tanulói vagy pedagógusi kezdeményezésre) a diákok feltárhatják egyéni problémáikat, ezek megoldásában számíthatnak a pedagógus tanácsaira, segítségére

Szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások:

Állandó, vagy adott eseményre szerveződő kollégiumi diákcsoportok számára szervezett

- irodalmi, képzőművészeti, zenei, tánc, vizuális képességeket fejlesztő művészeti,

- természettudományos, műszaki, vállalkozói, gazdasági ismereteket bővítő szakmai,

- egészséges életmódra nevelést, a rendszeres testedzést szolgáló sportcélú,

- a hasznos gyakorlati ismeretek megszerzését, az önellátás képességének fejlesztését célzó,
- a pályorientáció szempontjából is fontos tartalmakat hordozó,
szakkörök, szakmai, művészeti foglalkozások, kollégiumi sportkörök, rendezvények, versenyek, vetélkedők.

2. A kollégiumi tanulók foglalkozási rendje

Kollégiumunk a nevelési és ismeretátadási kötelezettségeinek teljesítése érdekében a tanulók teljes körét érintő kollégiumi foglalkozásokat szervez, és az érvényes rendelet szerint meghatároztuk a tanulói részvétel normáit.

2.1. Tanulóink hetente tizennégy órában kötelesek részt venni az alábbi kollégium által szervezett felkészítő, fejlesztő foglalkozásokon, melyből 13 óra a tematikus csoportfoglalkozás a I-XII. témakörben.

2.1.1 Tanulást segítő foglalkozások: heti 13 óra

- Iskolai felkészülést biztosító egyéni és csoportos foglalkozások.
- Differenciált képességfejlesztő, tehetség kibontakoztató foglalkozás.
- Lemaradt tanulók felzárkóztató foglalkozása.
- Sajátos érdeklődésű tanulók foglalkozása.
- Ismeretek bővítését és pályaválasztást segítő szakkörök és diákkörök.

2.1.2. Egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító csoportos foglalkozások:

heti 1 óra

- Kollégiumi élethez kapcsolódó csoportfoglalkozás.

2.2. Speciális ismereteket adó foglalkozások

2.2.1. A tanulókkal való egyéni törődést biztosító foglalkozások

2.2.2. Szabadidő eltöltését biztosító foglalkozások

A foglalkozások látogatása alól a kollégiumi tanuló, a kollégiumi házirendben elfogadott elvek alapján, írásos kérelemre, tanulmányi, vagy indokolt személyes okból, különböző időtartamra szóló felmentést kaphat. Tanévenkénti egy hónapos időtartamig a csoportnevelő, egy hónapot meghaladó időtartamra a kollégium-vezető adhat felmentést.

Tanulóink egyéni és kiscsoportos felkészítő foglalkozására csoport-nevelőink heti tíz órában, az adott iskola otthoni felkészülési rendjének ismeretében minimálisan napi két óra időkeretet biztosítanak.

Felzárkóztató és tehetség kibontakoztató foglalkozások résztvevőit személyes elbírálás alapján határozzák meg, egyeztetve az érintett iskolai szaktanárral. A kollégium a tanév során heti három órában minden tanulójának biztosítja a magyar nyelv- és irodalom, a történelem, a matematika, és a fizika felzárkóztató foglalkozásokon való részvételt.

2. Tanulóink heti egy órában kötelesek részt venni a kollégiumi csoport nevelési feladatait, az egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító csoportos kollégiumi foglalkozásokon. Ezek tematikájának normarendszere és óraszámra adott, de a benne feldolgozott ismeretek és azok átadásának formái és módszerei az adott tanév csoport nevelési tervében jelennek meg.

A tanévi foglalkoztatási terv kötelező foglalkozásokra vonatkozó egységét a tanév kezdetére a kollégiumi nevelőtestület fogadja el. A munkatervet három munkanapon belül a könyvtárban, hálózati honlapon tesszük közzé.

3. Tanulóink a kollégium által biztosított foglalkozási lehetőségek közül szabadon választva, további heti egy foglalkozáson köteles részt venni.

Ezek a csoportos foglalkozások lehetnek:

- szakkörök, érdeklődési körök,
- önképzőkör, művészeti csoport,
- tanulmányi, szakmai versenyre felkészülés és verseny,
- kollégiumi és szélesebb körű kulturális rendezvény,
- házi és kollégiumok közötti sport bajnokság,
- kollégiumi diáknapi.

A kollégium vezetője által előkészített tanévi tanulói foglalkozási tervünk tartalmazza az aktuálisan tervezhető szabadon választható foglalkozásokat. A csoportnevelők szeptember első hetében felméri tanulóik milyen szabadon választható foglalkozásokon kívánnak a tanév során részt venni. Az összesítést és a lehetőségekkel való egyeztetést a kollégiumvezető végzi el.

Az éves foglalkoztatási terv szabadon választható foglalkozásokra vonatkozó egységét, az adott tanév szeptember 30-áig a kollégiumi nevelőtestület fogadja el. A munkatervet három munkanapon belül a könyvtárban, hálózati honlapon tesszük közzé. Tanulóink hét munkanapon belül írásban jelentik be a kollégiumvezetőnek melyik választható foglalkozáson kívánnak részt venni.

4. A csoportnevelők szervezik meg és hajtják végre a tanulókkal való törődést és gondoskodást biztosító egyéni foglalkozásokat. Ez időpontjában és tematikájában döntően tervezett, és irányított tevékenységet jelent, de biztosítani kell a tanulói igény szerinti végrehajtást is. A nevelőtanár döntése alapján, indokolt esetben az egyéni foglalkozásnak végrehajtási elsőbbséget kell biztosítani.
5. A kollégiumban a kollégiumi élet szervezésével összefüggő foglalkozások tarthatók. Kezdeményezője az intézmény igazgatója, a kollégiumvezető, a kollégiumi nevelőtestület, a diáktanács, illetve a házirendben meghatározott elvek szerint a tanulók egy csoportja lehet. Az éves munkatervben szereplő foglalkozásokon és az év közben kezdeményezésre meghirdetett szervezeti élettel kapcsolatos foglalkozáson minden tanuló köteles megjelenni és azok eredményességéhez aktívan hozzájárulni.

3. A kollégium foglalkozások ellenőrzése és a tanulók tevékenységének motivációs rendszere

3.1. Tanulói értékelés, ellenőrzés és motiváció

A tanulók rendszeres értékelése a nevelési folyamat meghatározó területe. A mérés, értékelés már a bekerülésnél elkezdődik, és végigkíséri az egész ismeretátadási - nevelési folyamatot. A kollégiumi értékelés motiválja a tanulót, visszacsatol a nevelőtanár számára, jelzést küld a szülő felé, s egyben segíti a kollégium ellenőrzési rendszerét is.

3.1.1. A kollégium értékelési alapelvei:

- A nevelőtestületre nézve egységes értékelési rendszer kialakítására és következetes alkalmazására törekszünk.
- Előzetesen nyilvánosságra hozott, lefektetett elvű, kiszámítható, indoklással ellátott és igazságos értékelést valósítunk meg.

- A foglalkozásoknál és a gyakorlati tevékenységeknél személyre szabott értékelést alkalmazunk.
- Az értékelésnél betartjuk a rendszeresség elvét.
- Az értékelésnél a jutalmazás és az elmarasztalás eszközeit egyaránt alkalmazzuk.
- Az értékelést egyaránt használjuk diagnosztizálásra, folyamat jellemzésre és összegzésre.

3.1.2. A kollégiumban alkalmazott értékelési módszerek

A *diagnosztikai értékelést* alapvetően a tanulók indulási szintjének megállapítására használhatjuk. A tanulók ismereteiről, képességeiről és készségeiről így megszerzett információk alapján a további ismeretátadási - nevelési folyamat jobban irányítható és szervezhető. Ilyenkor az értékelés alapvető célja az lehet, hogy megismerjük tanulóink elő-ismereteinek hiányosságait és erre fel is hívjuk figyelmüket.

A *folyamatjellemzésre alkalmas értékelést* alapvetően az ismeretátadás-nevelés folyamatában az éppen aktuális tudás-, és neveltségi szint megállapítására használhatjuk. Ezen értékelési mód elsősorban a pedagógiai módszereink eredményességéről ad tájékoztatást, és módszereink fejlesztésére serkent.

Az *összegző értékelést* elsősorban egy-egy tanév végén vagy a jellegzetes csomópontoknál alkalmazzuk. Alapvető célja a tanulók közötti tudásbeli és neveltetési különbségek feltárása. Ezen értékelési mód relatív képet fest a tanulók ismereteiről, képességeiről és készségeiről, ill., tájékoztatást nyújt a nevelőtanár, valamint a pedagógiai folyamaton kívül állók számára.

A pedagógiai folyamat során a csoportnaplóban tanulónként minden iskolai osztályzatot és magatartásával kapcsolatos információt rögzítünk. Év végén a tanulmányi teljesítmény, és a kollégiumi munka értékelésénél a teljes tanévre vonatkozó adatokat vesszük figyelembe.

3.1.3. Tanulók kollégiumi foglalkozáson való értékelésének szintjei:

- Kiválóan, önállóan, esetleg kisebb segítő kérdésekkel előadott ismeretanyag, logikusan és hiánytalanul megadott válaszok.
- Jól összefüggően, jól felépített és előadott ismeretanyag, az összefüggések kishányadára a tanuló csak nevelőtanári vagy diáktársi segédlettel emlékszik.
- Közepesen akadozva előadott ismeretanyag, a tanuló összefüggő feleletre nem képes, a tények többségét felsorolja, az összefüggések kisebbik hányadát segítő kérdések alapján felismeri a tanuló.
- Még elfogadható a nehézkesen és igen hiányosan előadott ismeretanyag, a tények többségét segítő kérdésekre fel tudja idézni, de azokat rendszerezni, magyarázni, közöttük összefüggéseket feltárni nem képes a tanuló.
- Elfogadhatatlan, az igen hiányos tartalom, amikor a tények ötven százalékát sem tudja még segítő kérdésekre sem felidézni a tanuló.

3.1.4. A magatartás- és szorgalom értékelése

A félévi és év végi megállapításuknál az iskolaitól eltérő szisztémát alkalmazunk. A legjobb magatartású, illetve legszorgalmasabb tanulóink példamutató, a legrosszabbak megfelelő, a leggyengébb szorgalmúak kifogásolható minősítést kapnak. A magatartás- és szorgalom szintjének megállapítása a félév illetve a kollégiumi tanév lezárása előtt két héttel a csoport diákbizottság és a nevelőtanár közös javaslatával kezdődik. A csoportot ismerő nevelőtanároknak a javaslatok megismerése után van lehetőségük a javasolt minősítés módosítására. Az értekezleten a nevelőtanárok egyszerű szótöbbséggel döntenek.

3.2. A nevelőtanárok munkájának ellenőrzési rendszere, módszerei, visszacsatolási eljárások

Nevelőtestületünk munkájára a tudatos tervezés és az együttműködés jellemző. A kollégium éves munkatervéhez igazodva minden csoportnevelő saját munkatervet készít. A munkatervet a nevelőtestület fogadja el, a teljesítés ellenőrzése és a határidők betartatása a kollégiumvezető feladata.

A kollégiumvezető évente 5-5 csoportfoglalkozást látogat meg. A foglalkozások látogatását minden esetben megbeszélés követi, ahol közösen értékeljük a nevelőtanár és a tanulók munkáját. A nevelők munkájának értékelése így közvetlené válik.

A csoportnaplók ellenőrzését a kollégiumvezető tanévenként két alkalommal, a félévi és az év végi értekezletek előtt végzi, év közben szűrőpróbaszerűen ellenőrzi a csoport- és szakköri naplóvezetését. A félévi és az év végi nevelői értekezleten a nevelőtanárok beszámolnak a csoport tanulmányi és szabadidős tevékenységéről, nevelési eredményeikről. A kollégium-vezető értékeli a csoportok teljesítményét és a nevelőtestület munkáját.

3.2.1. A foglalkozások ellenőrzése

- A foglalkozás célja és tartalma,
- A foglalkozáson alkalmazott módszerek,
- A foglalkozás felépítése és szervezése,
- A tanulók munkája, egyénisége, magatartása,
- A nevelőtanár munkája, egyénisége, magatartása,
- Az ellenőrzés eredménye, következtetések és javaslatok.

3.2.2. A foglalkozás értékelésének szempontjai

- A kollégiumi foglalkozás célját tekintve,
- Az ismeretátadás tartalmát tekintve,
- Az ismeretátadás módszereit tekintve,
- A foglalkozás felépítése és szervezése,
- A nevelő egyéniségét tekintve,
- A tanulók munkáját tekintve.

4. Kötelező foglalkozások céljai, követelménye

A kollégiumi nevelésben a foglalkozások célja a kollégisták személyiségének, erkölcsi és esztétikai ismereteinek jellemének, önismeretének, önbizalmának, felelősségvállalásának, közösségi szellemiségének megalapozása, illetve fejlesztése.

A kollégiumi foglalkozások a közösségi kapcsolatok kialakítására, a szociális képességek fejlesztésére, az egyéni tanulási módszerek elsajátítására, a helyes

életviteli szokások kialakítására, a tágabb természeti, társadalmi környezetért érzett felelősségre nevelnek.

A kollégiumi együttélésben, a foglalkozásokon és tevékenységekben a kollégisták megtapasztalhatják a másik ember elfogadásának, segítségének és megbecsülésének a fontosságát. Megélhetik az értékek mentén kialakult közösséghez való tartozás biztonságát, mélyíthetik a természeti, történelmi és kulturális örökségünk megbecsülését. Nyitottabbá és elfogadóbbá válnak a hazai nemzetiségek és más népek kultúrája iránt. Felkészülnek a közéleti szereplésre, egyéni és közösségi érdekeik és értékrendjük képviselőjére.

A foglalkozások olyan kompetenciákat is fejlesztenek, melyek révén a tanulóknál kialakul az alkalmazkodóképesség, a tolerancia, a konfliktuskezelő képesség.

A kollégiumi foglalkozások kiegészítik az iskolák nevelő-oktató munkáját. A középiskolai szakaszban a pályaválasztáshoz, a továbbtanuláshoz, a munkavállalói szerephez, a szakközépiskolában az ágazathoz tartozó szakképesítések megszerzéséhez szükséges képességek, készségek, attitűdök együttes fejlesztése a cél.

A csoportfoglalkozások keretprogram terve nevelési területenként, az adott témakör legfontosabb tartalmi elemei alapján határozza meg a kollégiumi nevelés-oktatás pedagógiai tartalmát. A foglalkozások számát, éves elosztását, tartalmi felépítését úgy kell meghatározni, hogy alkalmazkodjon a tanulók életkorához, a választott iskolájuk típusához.

A kollégiumi nevelés és oktatás a Nat. kiemelt fejlesztési feladatain keresztül kapcsolódik az iskolai tantervi szabályozáshoz.